Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 26. januarja 2017*

„Pritožba — Konkurenca — Omejevalni sporazumi — Belgijski, nemški, francoski, italijanski, nizozemski in avstrijski trg kopalniške opreme — Usklajevanje prodajnih cen in izmenjava občutljivih poslovnih informacij — Obveznost obrazložitve“

V zadevi C-613/13 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, vložene 26. novembra 2013,

Evropska komisija, ki jo zastopajo F. Castillo de la Torre, F. Ronkes Agerbeek in J. Norris-Usher, agenti, z naslovom za vročanje v Luxembourgu,

pritožnica,

druge stranke v postopku so

Keramag Keramische Werke GmbH, nekdanja Keramag Keramische Werke AG, s sedežem v Ratingenu (Nemčija),

Koralle Sanitärprodukte GmbH s sedežem v Vlothu (Nemčija),

Koninklijke Sphinx BV s sedežem v Maastrichtu (Nizozemska),

Allia SAS s sedežem v Avonu (Francija),

Produits Céramiques de Touraine SA s sedežem v Selles-sur-Cher (Francija),

Pozzi Ginori SpA s sedežem v Milanu (Italija),

Sanitec Europe Oy s sedežem v Helsinkih (Finska),

ki jih zastopajo J. Killick, barrister, ter P. Lindfelt in K. Struckmann, odvetnika,

tožeče stranke na prvi stopnji,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi A. Tizzano, podpredsednik Sodišča, v funkciji predsednika prvega senata, M. Berger, sodnica, E. Levits, S. Rodin (poročevalec) in F. Biltgen, sodniki,

generalni pravobranilec: M. Wathelet,

* * Jezik postopka: angleščina.

sodni tajnik: K. Malacek, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 10. septembra 2015,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 26. novembra 2015

izreka naslednjo

Sodbo

1 Evropska komisija s pritožbo predlaga razveljavitev sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 16. septembra 2013, Keramag Keramische Werke in drugi/Komisija (T-379/10 in T-381/10, neobjavljena, v nadaljevanju: izpodbijana sodba, EU:T:2013:457), v delu, v katerem je navedeno sodišče v njej razglasilo delno ničnost Sklepa Komisije C(2010) 4185 final z dne 23. junija 2010 v zvezi s postopkom na podlagi člena 101 PDEU in člena 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/39092 – kopalniška oprema) (v nadaljevanju: sporni sklep).

2 Družbe Keramag Keramische Werke GmbH, ki je nekdanja Keramag Keramische Werke AG, Koralle Sanitärprodukte GmbH, Koninklijke Sphinx BV, Allia SAS, Produits Céramiques de Touraine SA, Pozzi Ginori SpA in Sanitec Europe Oy (v nadaljevanju skupaj: tožeče stranke na prvi stopnji) z nasprotno pritožbo predlagajo razveljavitev izpodbijane sodbe v delu, v katerem je Splošno sodišče v njej zavrnilo njihov predlog za razglasitev ničnosti spornega sklepa v zvezi z njihovim sodelovanjem pri kršitvi pravil o konkurenci na italijanskem trgu kopalniške opreme.

Dejansko stanje in sporni sklep

3 Dejansko stanje spora je bilo opisano v točkah od 1 do 26 izpodbijane sodbe in ga je mogoče povzeti tako.

4 Komisija je v spornem sklepu ugotovila obstoj kršitve člena 101(1) PDEU in člena 53 Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru z dne 2. maja 1992 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 52, str. 3) v sektorju kopalniške opreme. Ta kršitev, pri kateri naj bi sodelovalo 17 podjetij, naj bi potekala v različnih obdobjih med 16. oktobrom 1992 in 9. novembrom 2004 ter naj bi imela obliko sklopa protikonkurenčnih sporazumov ali usklajenih ravnanj na belgijskem, nemškem, francoskem, italijanskem, nizozemskem in avstrijskem ozemlju.

5 Družba Masco Corp. in njene odvisne družbe, med njimi družba Hansgrohe AG, ki proizvaja kopalniške armature, in družba Hüppe GmbH, ki proizvaja zaslone za prhanje, so 15. julija 2004 Komisijo obvestile o obstoju omejevalnega sporazuma v sektorju kopalniške opreme ter ob tem zaprosile za imuniteto pred globami na podlagi Obvestila Komisije o imuniteti pred globami in zmanjševanju glob v primerih kartelov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 2, str. 155) oziroma, če jim ta ne bi bila odobrena, za zmanjšanje glob, ki bi jim bile lahko naložene. Komisija je 2. marca 2005 sprejela sklep o pogojni imuniteti pred globami za družbo Masco Corp.

6 Komisija je 9. in 10. novembra 2004 opravila nenapovedane preglede v prostorih več nacionalnih družb in poklicnih združenj, ki delujejo v sektorju kopalniške opreme. Komisija je po tem, ko je med 15. novembrom 2005 in 16. majem 2006 navedenim družbam in združenjem, tudi nekaterim tožečim strankam v zadevi T-379/10, poslala zahteve za informacije, 26. marca 2007 sprejela obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, ki je bilo prav tako vročeno tem družbam in združenjem. V obdobju od 15. novembra 2004 do 20. januarja 2006 je nekaj podjetij, med katerimi ni tožečih strank na prvi stopnji, zaprosilo za imuniteto pred globami ali njihovo zmanjšanje.

7 Komisija je po zaslišanju, ki je potekalo od 12. do 14. novembra 2007 in na katerem je bila prisotna tožeča stranka v zadevi T-381/10, po tem, ko je 9. julija 2009 več družbam, med katerimi so nekatere tožeče stranke v zadevi T-379/10 in tožeča stranka v zadevi T-381/10, poslala dopis o ugotovljenih dejstvih, v katerem jih je opozorila na nekatere dokaze, na katere se je nameravala opreti v okviru sprejetja končne odločbe, in po tem, ko je med 19. junijem 2009 in 8. marcem 2010 več družbam, med katerimi so nekatere tožeče stranke v zadevi T-379/10 in tožeča stranka v zadevi T-381/10, poslala zahteve za dodatne informacije, 23. junija 2010 sprejela sporni sklep.

8 Komisija je v spornem sklepu navedla, da je ugotovljena kršitev zajemala, prvič in v glavnem, usklajevanje med proizvajalci kopalniške opreme glede letnih dvigov cen in drugih dejavnikov določanja cen v okviru rednih sestankov znotraj nacionalnih poklicnih združenj, drugič, določanje ali usklajevanje cen ob posebnih dogodkih, kot so povečanje stroškov surovin ter uvedba evra ali cestnin, in tretjič, razkritje in izmenjavo poslovno občutljivih informacij. Ta ravnanja naj bi potekala po ponavljajočem se vzorcu, ki je bil v šestih državah članicah, v katerih je potekala preiskava Komisije, enak. Določanje cen v sektorju kopalniške opreme naj bi se izvajalo na letni ravni, natančneje naj bi proizvajalci določali svoje cenike, ki so na splošno veljali eno leto in so bili podlaga za poslovne odnose s prodajalci na debelo.

9 Komisija je tudi ugotovila, da so bila zgoraj opisana ravnanja del celostnega načrta s ciljem omejiti konkurenco med naslovniki spornega sklepa in so imela značilnosti enotne in trajajoče kršitve, katere področje uporabe se je nanašalo na tri podskupine proizvodov, in sicer na armature, zaslone za prhanje in z njimi povezano dodatno opremo ter keramične izdelke (v nadaljevanju: tri podskupine proizvodov), in ki je obsegala belgijsko, nemško, francosko, italijansko, nizozemsko in avstrijsko ozemlje. Komisija je v zvezi z organizacijo omejevalnega sporazuma ugotovila obstoj nacionalnih poklicnih združenj s člani, katerih dejavnost se je nanašala na vse tri podskupine proizvodov, ki jih je poimenovala „usklajevalna telesa“, nacionalnih poklicnih združenj s člani, katerih dejavnost se je nanašala na vsaj dve od treh podskupin proizvodov, ki jih je poimenovala „združenja za več proizvodov“, in specializiranih združenj s člani, katerih dejavnost se je nanašala na eno od teh treh podskupin proizvodov. Nazadnje je ugotovila, da je obstajala osrednja skupina podjetij, ki je sodelovala pri kartelu v različnih državah članicah ter v okviru usklajevalnih teles in združenj za več proizvodov.

10 Tožeče stranke v zadevi T-379/10, natančneje gre za družbe Keramag Keramische Werke, Koninklijke Sphinx, Allia, Produits Céramiques de Touraine in Pozzi Ginori, so proizvajale keramične izdelke, družba Koralle Sanitärprodukte pa je proizvajala zaslone za prhanje. V času nastanka očitanih dejstev so bile vse tožeče stranke v zadevi T-379/10 odvisne družbe družbe Sanitec Europe, ki je bila tožeča stranka v zadevi T-381/10 in je prav tako naslovnica spornega sklepa. Komisija je v tem sklepu družbe Sanitec Europe, Allia in njene odvisne družbe, Keramag Keramische Werke in njene odvisne družbe, Koninklijke Sphinx in Pozzi Ginori skupaj poimenovala „Sanitec“. Odvisne družbe družbe Sanitec Europe so bile ves čas svojega sodelovanja pri kršitvi, ki jim je očitana, članice nacionalnih poklicnih združenj proizvajalcev kopalniške opreme, in sicer združenja Vitreous China-group v Belgiji, združenj IndustrieForum Sanitär, prej Freundeskreis der deutschen Sanitärindustrie, Arbeitskreis Baden und Duschen in Fachverband Sanitärkeramische Industrie v Nemčiji, združenja Association française des industries de céramique sanitaire (v nadaljevanju: AFICS) v Franciji, združenja Michelangelo v Italiji, združenj Sanitair Fabrikanten Platform in Stichting Verwarming en Sanitair na Nizozemskem ter združenja Arbeitskreis Sanitärindustrie v Avstriji.

11 Komisija je v zvezi s sodelovanjem tožečih strank na prvi stopnji pri ugotovljeni kršitvi menila, da ker je družba Sanitec Europe prek svojih odvisnih nacionalnih družb v obdobju kršitve, ki jim je očitano, sodelovala na tajnih sestankih teles IndustrieForum Sanitär, Arbeitskreis Sanitärindustrie, Sanitair Fabrikanten Platform in Stichting Verwarming en Sanitair ter na sestankih združenja Michelangelo, ki so telesa in združenje, katerih drugi člani so bili aktivni v več državah članicah, na katere se nanaša sporni sklep, so bile tožeče stranke na prvi stopnji del osrednje skupine podjetij in so se zavedale ali bi se morale zavedati, da se je ugotovljena kršitev na eni strani nanašala vsaj na tri podskupine proizvodov in da je na drugi strani imela velik geografski obseg, saj je zajemala ozemlje šestih držav članic.

12 Komisija se je za izračun globe, ki jo je naložila posameznim podjetjem, oprla na Smernice o načinu določanja glob, naloženih v skladu s členom 23(2)(a) Uredbe (ES) št. 1/2003 (UL 2006, C 210, str. 2). Ta institucija je določila osnovni znesek globe, pri čemer je pojasnila, da navedeni izračun za vsako od podjetij temelji na njegovi prodaji po posameznih zadevnih državah članicah, pomnoženi s številom let sodelovanja pri ugotovljeni kršitvi v vsaki državi članici in za zadevno podskupino proizvodov, tako da je bilo upoštevano, da so nekatera podjetja poslovala le v nekaterih državah članicah ali le v kateri od treh podskupin proizvodov.

13 Komisija je glede na težo kršitve določila koeficient v višini 15 %, pri čemer je upoštevala štiri merila za presojo navedene kršitve, in sicer naravo očitanih ravnanj, skupne tržne deleže, geografski obseg kršitve in njeno izvajanje. Poleg tega je določila množitelj, ki naj se uporabi za trajanje kršitve, in sicer 4,33 za družbo Keramag Keramische Werke in za Nemčijo, ki ustreza sodelovanju pri kršitvi v trajanju štiri leta in štiri mesece, 10 za družbo Keramag Keramische Werke in za Avstrijo, ki ustreza sodelovanju pri kršitvi v trajanju deset let, 3 za družbo Keramag Keramische Werke in za Belgijo, ki ustreza sodelovanju pri kršitvi v trajanju tri leta, 8,75 za družbo Koralle Sanitärprodukte, ki ustreza sodelovanju pri kršitvi v trajanju osem let in deset mesecev, 3 za družbo Koninklijke Sphinx in za Belgijo, ki ustreza sodelovanju pri kršitvi v trajanju tri leta, 0,66 za družbo Allia in za Francijo, ki ustreza sodelovanju pri kršitvi v trajanju osem mesecev, 0,66 za družbo Produits Céramiques de Touraine in za Francijo, ki ustreza sodelovanju pri kršitvi v trajanju osem mesecev, in 5,33 za družbo Pozzi Ginori, ki ustreza sodelovanju pri kršitvi v trajanju pet let in štiri mesece. Nazadnje se je odločila, da osnovni znesek globe poveča za 15 %, da bi tako zadevna podjetja odvrnila od sodelovanja pri tajnih dogovorih, ki so predmet spornega sklepa.

14 Potem ko je Komisija določila osnovni znesek, je preučila še obstoj obteževalnih ali olajševalnih okoliščin, zaradi katerih bi bilo treba osnovni znesek prilagoditi. Glede tožečih strank na prvi stopnji ni upoštevala nobene obteževalne ali olajševalne okoliščine, in tako je bila v členu 2 spornega sklepa globa, naložena tožečim strankam na prvi stopnji, po uporabi zgornje meje 10 % prometa določena na 57.690.000 EUR.

Postopek pred Splošnim sodiščem in izpodbijana sodba

15 Tožeče stranke na prvi stopnji so 8. septembra 2010 v sodnem tajništvu Splošnega sodišča vložile tožbi za razglasitev ničnosti spornega sklepa, pri čemer so v zadevi T-379/10 navajale sedem tožbenih razlogov, v zadevi T-381/10 pa devet tožbenih razlogov.

16 Splošno sodišče je 16. decembra 2010 odločilo, da navedeni zadevi združi za pisni del postopka, 23. marca 2012 pa za ustni del postopka in za izdajo sodbe.

17 Splošno sodišče je v izpodbijani sodbi zavrnilo večino tožbenih razlogov, ki so jih navajale tožeče stranke na prvi stopnji, vendar je Splošno sodišče – ker je bilo sedem tožbenih razlogov, ki so bili navajani v zadevi T-379/10, v bistvu enakih prvim petim ter osmemu in devetemu tožbenemu razlogu, ki so bili navajani v zadevi T-381/10, pri čemer je uporabilo njihovo oštevilčenje v tej zadnji zadevi – sprejelo prvi in tretji del tretjega tožbenega razloga tožečih strank na prvi stopnji. Splošno sodišče je ugotovilo, da je Komisija napačno menila, prvič, da sta družbi Allia in Produits Céramiques de Touraine sodelovali pri zadevni kršitvi in, drugič, da je družba Pozzi Ginori pri tej kršitvi sodelovala med 10. marcem 1996 in 14. septembrom 2001, ker je bilo sodelovanje zadnjenavedene pravno zadostno dokazano le med 14. majem 1996 in 9. marcem 2001, zato je zadevni del člena 1(1), točka 6, spornega sklepa razglasilo za ničen.

18 Kar zadeva zmanjšanje glob, je Splošno sodišče upoštevajoč to, da je bilo delno ugodeno tretjemu tožbenemu razlogu tožečih strank na prvi stopnji, člen 2(7) spornega sklepa, v katerem je bila določena globa tožečim strankam na prvi stopnji, razglasilo za ničen v delu, v katerem ta globa presega 50.580.701 EUR.

Predlogi strank

Pritožba

19 Komisija Sodišču predlaga, naj:

— razveljavi točko 1 izreka izpodbijane sodbe v delu, v katerem je z njo razglašena ničnost člena 1 spornega sklepa v zvezi z dogodki v združenju AFICS in odgovornostjo družb Allia, Produits Céramiques de Touraine in Sanitec za navedene dogodke;

— popolnoma razveljavi točko 2 izreka izpodbijane sodbe;

— v primeru, da bi Sodišče dokončno odločilo o sporu, ničnostno tožbo zavrne tudi v delu, ki se nanaša na dogodke v združenju AFICS, in ponovno določi globe, naložene družbam Allia, Produits Céramiques de Touraine in Sanitec, in

— tožečim strankam na prvi stopnji naloži plačilo stroškov pritožbe in, če bi Sodišče dokončno odločilo o ničnostni tožbi, tudi stroškov postopka na prvi stopnji.

20 Tožeče stranke na prvi stopnji Sodišču predlagajo, naj:

— pritožbo zavrže kot nedopustno ali zavrne kot neutemeljeno in

— Komisiji naloži plačilo stroškov.

Nasprotna pritožba

21 Tožeče stranke na prvi stopnji Sodišču predlagajo, naj:

— razveljavi točki 1 in 3 izreka izpodbijane sodbe v delu, v katerem je Splošno sodišče s to sodbo zavrnilo drugi del petega tožbenega razloga, ki je bil navajan na prvi stopnji in se je nanašal na to, da v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007 niso bile pravilno predstavljene obtožbe zoper družbi Pozzi Ginori in Sanitec Europe v zvezi z Italijo;

— razglasi ničnost člena 1(1), točka 6, spornega sklepa v delu, v katerem je Komisija v tej določbi menila, da sta družbi Sanitec Europe in Pozzi Ginori sodelovali pri kršitvi na italijanskem trgu, ali, podredno, razglasi ničnost te določbe v delu, v katerem je Komisija v njej menila, da sta družbi Sanitec Europe in Pozzi Ginori pri tej kršitvi sodelovali v obdobju onkraj obdobja od 12. maja 2000 do 9. marca 2001;

— razglasi ničnost člena 2(7), (a) in (f), spornega sklepa ali, podredno, zmanjša globe, ki so bile na podlagi te določbe naložene družbi Sanitec Europe sami ali solidarno z družbo Pozzi Ginori;

— podredno, zadevo vrne Splošnemu Sodišču, da odloči v skladu s sodbo Sodišča, in

— Komisiji naloži plačilo svojih in njihovih stroškov postopka pred Sodiščem in sorazmernega dela stroškov, ki so jih priglasile pred Splošnim sodiščem.

22 Komisija Sodišču predlaga, naj:

— nasprotno pritožbo zavrže kot nedopustno in/ali zavrne kot neutemeljeno in

— tožečim strankam na prvi stopnji naloži plačilo stroškov.

Glavna pritožba

Prvi pritožbeni razlog

23 Komisija s prvim pritožbenim razlogom, ki je sestavljen iz petih delov in se nanaša na točke od 112 do 121 izpodbijane sodbe, trdi, da je Splošno sodišče kršilo obveznost obrazložitve in večkrat napačno uporabilo pravo pri preučitvi dokazov v zvezi z zadevno kršitvijo.

Prvi del prvega pritožbenega razloga

– Trditve strank

24 Komisija s prvim delom prvega pritožbenega razloga trdi, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker je ugotovilo, da bi moral biti eden od dokazov – v obravnavani zadevi gre za izjavo družbe American Standard Inc. (v nadaljevanju: Ideal Standard) v okviru prošnje za prizanesljivost – podkrepljen z dokazom, ki bi potrjeval obstoj usklajevanja cen na sestanku združenja AFICS dne 25. februarja 2004. Po mnenju te institucije pa je namen zahteve po podkrepitvi preveriti verodostojnost nekega dokaza. Splošno sodišče naj bi z zahtevo, da mora biti dokaz nujno potrjen z drugim dokumentom, ne da bi preverilo, ali je lahko zanesljiv že en sam dokaz, zahtevo po podkrepitvi razlagalo preveč ozko in naj bi kršilo načelo proste presoje dokazov.

25 Tožeče stranke na prvi stopnji trdijo, da prvi del prvega pritožbenega razloga ni dopusten, ker, prvič, Komisija Sodišču predlaga, naj opravi nadzor nad ugotovitvami Splošnega sodišča v zvezi s podprtostjo in zanesljivostjo prošnje za prizanesljivost družbe Ideal Standard, in ker, drugič, pred Splošnim sodiščem niso bile navajane trditve v zvezi z zanesljivostjo izjave, dane v okviru prošnje za prizanesljivost, tudi ob neobstoju podkrepitve z drugim dokazom. Trdijo, da iz sodne prakse nikakor ne izhaja, da je lahko izjava, dana v okviru prošnje za prizanesljivost, tako zanesljiva, da ni treba podkrepiti nobenega od njenih elementov.

– Presoja Sodišča

26 Opozoriti je treba, da presoje Splošnega sodišča o dokazni vrednosti dokazov iz spisa ni mogoče izpodbijati pred Sodiščem, razen v primerih kršenja pravil glede dokaznega bremena in izvajanja dokazov ter izkrivljenja teh dokazov (sodba z dne 19. decembra 2013, Siemens/Komisija, C-239/11 P, C-489/11 P in C-498/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:866, točka 129 in navedena sodna praksa).

27 Nasprotno pa vprašanje, ali je Splošno sodišče spoštovalo pravila na področju dokaznega bremena in izvajanja dokazov v okviru preučitve dokazov, s katerimi je Komisija utemeljevala obstoj kršitve pravil prava Unije o konkurenci, pomeni pravno vprašanje, ki ga je mogoče navajati v okviru pritožbe (sodba z dne 19. decembra 2013, Siemens/Komisija, C-239/11 P, C-489/11 P in C-498/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:866, točka 130 in navedena sodna praksa).

28 Kot je opozorilo Splošno sodišče v točki 105 izpodbijane sodbe, izjave podjetja, obtoženega sodelovanja pri omejevalnem sporazumu, katere pravilnost izpodbija več drugih obtoženih podjetij, ni mogoče šteti za zadosten dokaz o obstoju kršitve, ki so jo storila ta podjetja, ne da bi to potrjevali drugi dokazi, pri tem pa je lahko zahtevana stopnja podkrepitve zaradi zanesljivosti zadevnih izjav manjša (prav tako glej sodbo z dne 19. decembra 2013, Siemens/Komisija, C-239/11 P, C-489/11 P in C-498/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:866, točka 135).

29 Splošno sodišče je v točkah 117 in 118 izpodbijane sodbe zgolj uporabilo to pravilo iz sodne prakse, ko je po ugotovitvi, da so bile izjave, ki jih je dala družba Ideal Standard v okviru svoje prošnje za prizanesljivost, izpodbijane, menilo, da te izjave zato same po sebi ne morejo pomeniti zadostnega dokaza za protikonkurenčno naravo razprav, ki so potekale na sestanku združenja AFICS 25. februarja 2004.

30 Trditve Komisije, ki se nanašajo na preozko razlago zahteve po podkrepitvi, zato niso utemeljene.

31 Kar zadeva trditve Komisije, s katerimi izpodbija rezultat, do katerega je prišlo Splošno sodišče pri preučitvi enega od dokazov, in sicer zanesljivost in dokazno vrednost, ki ju je Splošno sodišče pripisalo izjavam, ki jih je dala družba Ideal Standard v okviru svoje prošnje za prizanesljivost, te v skladu s sodno prakso, na katero je opozorjeno v točki 26 te sodbe, niso dopustne v fazi pritožbe, ker Komisija ni niti navajala niti dokazala očitnega izkrivljanja dejstev ali dokazov.

32 Zato je treba prvi del prvega pritožbenega razloga delno zavreči kot nedopusten in delno zavrniti kot neutemeljen.

Drugi del prvega pritožbenega razloga

– Trditve strank

33 Komisija z drugim delom prvega pritožbenega razloga trdi, da Splošno sodišče po tem, ko je napačno ugotovilo, da je bilo treba izjavo družbe Ideal Standard podkrepiti z drugim dokazom, napačno ni preizkusilo dokazne vrednosti izjave, ki jo je dala družba Roca SARL (v nadaljevanju: Roca) ob svoji prošnji za prizanesljivost, tako da je napotilo na odlomek spornega sklepa, v katerem je bil povzet odgovor družbe Roca na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007. Po eni strani naj ta odgovor sploh ne bi bil del spisa, po drugi strani pa naj bi Splošno sodišče prišlo do diametralno nasprotne ugotovitve v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 16. septembra 2013, Roca/Komisija (T-412/10, neobjavljena, EU:T:2013:444), v kateri je ta odgovor bil del spisa. Poleg tega naj bi Splošno sodišče v vzporednih zadevah, v katerih sta bili izdani sodbi z dne 16. septembra 2013, Villeroy & Boch Austria in drugi/Komisija (T-373/10, T-374/10, T-382/10 in T-402/10, neobjavljena, EU:T:2013:455), in z dne 16. septembra 2013, Duravit in drugi/Komisija (T-364/10, neobjavljena, EU:T:2013:477), pravilno ugotovilo, da izjavo iz prošnje za prizanesljivost lahko podkrepi druga izjava, ter tako sklenilo, da se izjavi družb Ideal Standard in Roca potrjujeta, vsaj za izdelke slabše kakovosti.

34 Zato naj na prvem mestu izpodbijana sodba ne bi bila dovolj obrazložena, ker Splošno sodišče ni preučilo dokazne vrednosti izjave, ki jo je dala družba Roca iz naslova prizanesljivosti, ampak je to preučitev nadomestilo s tem, da je izven konteksta napotilo na odgovor družbe Roca na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007, kot je bil povzet v spornem sklepu. Na drugem mestu naj bi Splošno sodišče del spornega sklepa razglasilo za ničen, tako da se je oprlo na dokument, ki ni bil vložen v spis. Na tretjem mestu naj bi razlaga odgovora družbe Roca pomenila izkrivljanje enega od dokazov, kar potrjuje razlaga tega dokaza v treh zgoraj navedenih vzporednih zadevah. Na četrtem mestu naj bi navedba Splošnega sodišča v točki 120 izpodbijane sodbe, da izjava, dana iz naslova prizanesljivosti, ne more podkrepiti druge izjave, pomenila napačno uporabo prava.

35 Tožeče stranke na prvi stopnji odgovarjajo, da drugi del prvega pritožbenega razloga ni dopusten in da nikakor ni utemeljen. Ker naj namreč izjave, ki jih je dala družba Roca v okviru postopka za prizanesljivost, ne bi bile vložene v spis Splošnega sodišča, naj zadnjemu ne bi bilo mogoče očitati tega, da se je oprlo zgolj na upoštevne točke obrazložitve spornega sklepa. Kar zadeva odgovor družbe Roca na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007, naj Splošno sodišče s tem, da se je oprlo na upoštevne odlomke spornega sklepa, na katere so se sklicevale tožeče stranke na prvi stopnji, ne bi storilo napake. Nazadnje te stranke trdijo, da dokazi niso bili izkrivljeni, saj naj bi šlo za različne dokaze, o katerih se je v različnih zadevah različno razpravljalo.

– Presoja Sodišča

36 V uvodu je treba ugotoviti, da se v obravnavani zadevi Komisija sklicuje na, prvič, pomanjkljivo obrazložitev izpodbijane sodbe, drugič, nemožnost Splošnega sodišča za razglasitev delne ničnosti spornega sklepa na podlagi dokumenta, ki ga ni bilo v spisu, tretjič, izkrivljanje dokazov in, četrtič, napako pri uporabi pravil o dokazovanju. Tako Komisija v nasprotju s tem, kar trdijo tožeče stranke na prvi stopnji, ne izpodbija zgolj presoje Splošnega sodišča glede dejstev oziroma ne ponavlja trditev, ki so bile navedene pred njim. Drugi del prvega pritožbenega razloga je zato dopusten.

37 Kar zadeva njegovo utemeljenost, je najprej, kot je bilo poudarjeno že v točki 26 te sodbe, Splošno sodišče edino pristojno za ugotavljanje in presojo upoštevnih dejstev in za presojo dokazov, razen v primeru izkrivljanja teh dejstev in dokazov.

38 Dalje, v skladu z ustaljeno sodno prakso je sodišče Unije pristojno za to, da glede na okoliščine spora odloči, ali je treba odrediti predložitev določenega dokumenta v skladu z določbami poslovnika s področja pripravljalnih ukrepov. Kar zadeva Splošno sodišče, iz določb člena 49 v povezavi s členom 65(b) njegovega poslovnika v različici, ki je veljala na dan izdaje izpodbijane sodbe, izhaja, da je zahteva za predložitev katere koli listine, ki je povezana z zadevo, eden od pripravljalnih ukrepov, ki jih lahko Splošno sodišče odredi v kateri koli fazi postopka (glej v tem smislu sodbe z dne 2. oktobra 2003, Salzgitter/Komisija, C-182/99 P, EU:C:2003:526, točka 41 in navedena sodna praksa; z dne 2. oktobra 2003, Aristrain/Komisija, C-196/99 P, EU:C:2003:529, točka 67 in navedena sodna praksa; z dne 2. oktobra 2003, Ensidesa/Komisija, C-198/99 P, EU:C:2003:530, točka 28 in navedena sodna praksa, in z dne 2. oktobra 2003, Corus UK/Komisija, C-199/99 P, EU:C:2003:531, točka 67 in navedena sodna praksa).

39 Nazadnje, iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da Splošnemu sodišču sicer ni treba izrecno obrazložiti svoje presoje glede dokazne vrednosti vsakega dokaza, ki mu je bil predložen, predvsem če meni, da ta ni pomemben in upošteven za rešitev spora, vendar mora vseeno spoštovati splošna načela in procesna pravila na področju dokaznega bremena in izvajanja dokazov ter ne sme izkrivljati dokazov (glej v tem smislu sodbo z dne 15. junija 2000, Dorsch Consult/Svet in Komisija, C-237/98 P, EU:C:2000:321, točka 51).

40 Glede tega iz točke 120 izpodbijane sodbe izhaja, da se je Splošno sodišče za preizkus dokazne vrednosti izjav, ki jih je dala družba Roca iz naslova svoje prošnje za prizanesljivost, oprlo izključno na točko 586 obrazložitve spornega sklepa, v kateri je povzet odgovor družbe Roca na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007. Na tej podlagi je ugotovilo, da se Komisija ni mogla opreti na navedene izjave, da bi dokazala, da je bilo na sestanku združenja AFICS 25. februarja 2004 vzpostavljeno usklajevanje najnižjih cen, brez dokazov, s katerimi bi jih lahko podkrepila.

41 Vendar Splošno sodišče tega, da izjave, ki jih je dala družba Roca iz naslova svoje prošnje za prizanesljivost, nimajo nikakršne dokazne vrednosti, ni moglo ugotoviti izključno s sklicevanjem na navedeno točko 586 obrazložitve, ki povzema neko drugo listino, ne da bi preučilo točko 556 obrazložitve spornega sklepa, ki se nanaša na te izjave, ali vsebino teh izjav.

42 Splošno sodišče je s tem kršilo obveznost obrazložitve in pravila, ki se uporabijo na področju izvajanja dokazov.

43 Poleg tega je treba ugotoviti, da je trditev Komisije, in sicer da je Splošno sodišče z navedbo v točki 120 izpodbijane sodbe, da izjave, dane na podlagi prizanesljivosti, ne more podkrepiti druga izjava, napačno uporabilo pravo, utemeljena.

44 Pojem podkrepitve namreč pomeni, da je nek dokaz mogoče utrditi z drugim dokazom. V pravnem redu Unije pa ni pravila, ki bi prepovedovalo, da je podkrepitveni dokaz enake narave kot podkrepljeni dokaz, torej da eno izjavo, dano iz naslova prizanesljivosti, podkrepi druga.

45 Zato je Splošno sodišče s tem, da je v točki 120 izpodbijane sodbe menilo, da bi morala Komisija predložiti dodatne dokaze iz razloga, da ena izjava, dana iz naslova prizanesljivosti, ne more podkrepiti druge, napačno uporabilo pravo.

46 Iz vsega zgoraj navedenega je razvidno, da je drugi del prvega pritožbenega razloga utemeljen, ne da bi bilo treba odločiti o drugih trditvah, s katerimi Komisija utemeljuje ta del.

Tretji del prvega pritožbenega razloga

– Trditve strank

47 Komisija s tretjim delom prvega pritožbenega razloga trdi, da je Splošno sodišče v nasprotju z ustaljeno sodno prakso zahtevo po podkrepitvi dokazov razlagalo preveč ozko, kar zadeva preglednico v zvezi s sestankom združenja AFICS 25. februarja 2004. Po mnenju te institucije je Splošno sodišče s tem, da je v točki 119 izpodbijane sodbe zahtevalo, da se že samo s preglednico dokaže obstoj kršitve, ne da bi upoštevalo druge dokaze in dodatna pojasnila, zlasti tista iz prošnje družbe Ideal Standard za prizanesljivost, napačno uporabilo pravo. Poleg tega naj bi s tem, da ni preizkusilo dokazne vrednosti pojasnil, ki so bila podana v tej prošnji, kršilo obveznost obrazložitve. Dodaja, da je ta del potrjen z dejstvom, da je presoja istega dokaza v sodbi z dne 16. septembra 2013, Duravit in drugi/Komisija (T-364/10, neobjavljena, EU:T:2013:477), pripeljala do drugačnega sklepa, in sicer je bila navedeni preglednici priznana dokazna vrednost.

48 Tožeče stranke na prvi stopnji menijo, da navedeni del ni dopusten, ker Komisija Sodišču predlaga, naj preizkusi presojo dejstev in dopustnosti dokazov, ki jo je opravilo Splošno sodišče. Te stranke menijo, da je Splošno sodišče vsekakor pravilno preučilo preglednico v zvezi s sestankom združenja AFICS dne 25. februarja 2004. Strinjajo se z mnenjem Splošnega sodišča, da Komisija ni predložila pojasnil, s katerimi bi bilo mogoče podkrepiti sklep, da so bile predmet tega sestanka protikonkurenčne razprave.

– Presoja Sodišča

49 Kot je bilo opozorjeno v točki 27 te sodbe, vprašanje, ali je Splošno sodišče spoštovalo pravila na področju dokaznega bremena in izvajanja dokazov v okviru preučitve dokazov, s katerimi je Komisija utemeljevala obstoj kršitve pravil prava Unije o konkurenci, pomeni pravno vprašanje, ki ga je mogoče navajati v okviru pritožbe. Zato je tretji del prvega pritožbenega razloga v nasprotju s tem, kar trdijo tožeče stranke na prvi stopnji, dopusten.

50 Kar zadeva utemeljenost, je treba navesti, da ni sporno, da je glede na to, da so prepoved sodelovanja pri protikonkurenčnih ravnanjih in sporazumih ter kazni, ki lahko doletijo kršitelje, znane, običajno, da so dejavnosti v okviru teh ravnanj in sporazumov tajne, sestanki, ki so večinoma v tretjih državah, skrivni, dokumentacija o tem pa je, kolikor je mogoče, omejena. Tudi če Komisija najde listine, ki jasno dokazujejo nedovoljeno navezovanje stikov med gospodarskimi subjekti, kot so poročila s sestankov, gre običajno le za nepopolna in posamezna dokazila, tako da je treba posamezne podrobnosti pogosto rekonstruirati s sklepanjem (glej sodbo z dne 7. januarja 2004, Aalborg Portland in drugi/Komisija, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, EU:C:2004:6, točki 55 in 56).

51 Poleg tega je treba v večini primerov na obstoj protikonkurenčnega ravnanja ali protikonkurenčnega sporazuma sklepati iz več naključij in indicev, ki lahko, če se obravnavajo skupaj in če ni drugih skladnih pojasnil, pomenijo dokaz o kršitvi pravil o konkurenci (glej sodbo z dne 17. septembra 2015, Total Marketing Services/Komisija, C-634/13 P, EU:C:2015:614, točka 26 in navedena sodna praksa).

52 Poleg tega je treba opozoriti, da je za dokazanost obstoja kršitve člena 101(1) PDEU potrebno, da Komisija predloži resne, natančne in skladne dokaze. Vendar ni nujno, da vsak dokaz, ki ga predloži, izpolnjuje ta merila glede vsakega elementa kršitve. Dovolj je, da sklop indicev, na katere se sklicuje navedena institucija, gledano na splošno izpolnjuje to zahtevo (glej v tem smislu sodbo z dne 1. julija 2010, Knauf Gips/Komisija, C-407/08 P, EU:C:2010:389, točka 47).

53 Glede tega je Splošno sodišče v točki 119 izpodbijane sodbe ugotovilo, da ker na preglednici, ki jo je družba Ideal Standard priložila k prošnji iz naslova prizanesljivosti, ni datuma, ker ne vsebuje nobene navedbe, ki bi jo povezovala s sestankom združenja AFICS 25. februarja 2004, in ker v njej niso navedena imena konkurentov ali minimalne in maksimalne cene, ki bi jih morali ti konkurenti uporabiti, ta preglednica ne more podkrepiti obstoja določanja cen v okviru tega sestanka.

54 Ugotoviti pa je treba, da je Splošno sodišče s tem za to preglednico postavilo takšne zahteve, da bi bila v primeru njihove izpolnjenosti ta preglednica že sama zadosten dokaz za potrditev obstoja določanja cen.

55 Vendar se je Komisija na to preglednico sklicevala zgolj kot na podkrepitveni dokaz. Ker pa je Splošno sodišče zahtevalo, da ta dokaz vsebuje vse elemente, ki zadoščajo za dokazanost obstoja določanja cen na sestanku združenja AFICS 25. februarja 2004, ni preizkusilo, ali se lahko dokazi, preučeni skupaj, medsebojno utrjujejo, in je kršilo sodno prakso, ki je navedena v točkah od 50 do 52 te sodbe (glej v tem smislu sodbo z dne 25. januarja 2007, Salzgitter Mannesmann/Komisija, C-411/04 P, EU:C:2007:54, točke od 44 do 48).

56 Zato je treba šteti, da je tretji del prvega pritožbenega razloga utemeljen, ne da bi bilo treba odločiti o drugih trditvah, s katerimi Komisija utemeljuje ta del.

Četrti del prvega pritožbenega razloga

– Trditve strank

57 Komisija s četrtim delom prvega pritožbenega razloga trdi, da je Splošno sodišče kršilo obveznost obrazložitve izpodbijane sodbe, ker ni preučilo nekaterih dokazov, ki so bili navedeni v spornem sklepu in s katerimi so podkrepljene izjave družb Ideal Standard in Roca, zlasti mesečnih preglednic z zaupnimi številčnimi podatki o prodajah, ki so omenjene v točkah od 572 do 574 obrazložitve spornega sklepa in so del spisa Splošnega sodišča, in izjave g. Lalignéja. Po mnenju Komisije se v teh elementih skriva vsaj podkrepitvena vrednost, saj dokazujejo, da je v letu 2004 prihajalo do protikonkurenčnih stikov, kar potrjuje verodostojnost izjav družb Ideal Standard in Roca.

58 Tožeče stranke na prvi stopnji trdijo, da četrti del prvega pritožbenega razloga ni dopusten, ker Komisija s tem delom izpodbija presoje Splošnega sodišča o dejstvih. Poleg tega poudarjajo, da so želele z izjavo g. Lalignéja, ki so jo navajale pred Splošnim sodiščem, zgolj dokazati nedoslednost v prošnjah družbe Ideal Standard za prizanesljivost, in da navedena izjava nikakor ni upoštevna za rešitev spora.

– Presoja Sodišča

59 Najprej je treba iz razlogov, ki so navedeni v točki 49 te sodbe, zavrniti ugovor nedopustnosti, ki ga navajajo tožeče stranke na prvi stopnji.

60 Kar zadeva presojo utemeljenosti četrtega dela prvega pritožbenega razloga, je treba opozoriti, da v skladu s sodno prakso, na katero je opozorjeno v točki 39 te sodbe, Splošnemu sodišču, pod pogojem, da spoštuje splošna načela ter procesna pravila na področju dokaznega bremena in izvajanja

dokazov ter da ne izkrivlja dokazov, ni treba izrecno obrazložiti svojih presoj glede dokazne vrednosti vsakega dokaza, ki mu je bil predložen, zlasti kadar meni, da ta ni pomemben ali upošteven za rešitev spora.

61 Poleg tega to, ali imajo procesni dokumenti dokazno moč, spada v prosto presojo Splošnega sodišča o dejstvih, ki ni predmet nadzora Sodišča v okviru pritožbe, razen v primeru izkrivljanja dokazov, predloženih Splošnemu sodišču, ali če je iz dokumentov v spisu razvidna vsebinska nepravilnost ugotovitev Splošnega sodišča (glej v tem smislu sodbo z dne 19. marca 2015, Dole Food in Dole Fresh Fruit Europe/Komisija, C-286/13 P, EU:C:2015:184, točka 58 in navedena sodna praksa).

62 Splošno sodišče je v obravnavani zadevi v točkah od 110 do 121 izpodbijane sodbe preučilo, ali je Komisija dokazala, da sta družbi Allia in Produits Céramiques de Touraine sodelovali pri razpravah, ki so se nanašale na usklajevanje minimalnih cen proizvodov slabše kakovosti, na sestanku združenja AFICS 25. februarja 2004.

63 Komisija pa je na prvi stopnji v točki 90 odgovora na tožbo poudarila, da se izjava g. Lalignéja nanaša na ravnanje znotraj poklicnega združenja, ki ni združenje AFICS. Komisija v okviru te pritožbe ne zatrjuje, da je pred Splošnim sodiščem navajala, da je treba ta dokaz upoštevati, ker da je z njim mogoče podkrepiti izjave družb Ideal Standard in Roca v zvezi s sestankom združenja AFICS dne 25. februarja 2004. V teh okoliščinah Splošnemu sodišču ni mogoče očitati, da ob preučitvi razprav, ki so potekale na zadnjenavedenem sestanku, ni analiziralo navedenega dokaza.

64 Nasprotno pa Splošno sodišče, ki je v točkah od 117 do 120 izpodbijane sodbe štelo, da izjave družb Ideal Standard in Roca niso bile podkrepljene z nobenim dokazom, tako da te niso bile zadosten dokaz o protikonkurenčni naravi navedenih razprav, ni preizkusilo, ali je bilo mogoče s preglednicami, ki so omenjene v točkah od 572 do 574 obrazložitve spornega sklepa in so del spisa, podkrepiti navedene izjave, kot je Komisija izrecno trdila na prvi stopnji v točkah 97 in 99 odgovora na tožbo.

65 Zato je četrti del prvega pritožbenega razloga utemeljen v delu, v katerem se z njim Splošnemu sodišču očita, da ni preučilo dokazne vrednosti navedenih preglednic.

Peti del prvega pritožbenega razloga

– Trditve strank

66 Komisija s petim delom prvega pritožbenega razloga trdi, da Splošno sodišče s tem, da ni preučilo več dokazov in je v zvezi z dokazi, ki jih je dejansko preučilo, postavilo prestroge zahteve glede dokazovanja, ni opravilo celovite presoje dokazov, kot se to zahteva na podlagi ustaljene sodne prakse.

67 Tožeče stranke na prvi stopnji na eni strani trdijo, da peti del prvega pritožbenega razloga ni dopusten, ker Komisija s tem delom izpodbija presoje Splošnega sodišča o dejstvih. Na drugi strani naj nepreučitev vsakega od dokazov, zlasti tistih, ki niso upoštevni, še ne bi pomenila, da Splošno sodišče ni opravilo celovitega preizkusa.

– Presoja Sodišča

68 Prvič, iz razlogov, ki so navedeni v točki 49 te sodbe, je treba zavrniti ugovor nedopustnosti, ki ga navajajo tožeče stranke na prvi stopnji.

69 Drugič, ob upoštevanju točk od 43 do 45, od 49 do 56, 64 in 65 te sodbe, iz katerih izhaja, da je Splošno sodišče kršilo pravila na področju dokazovanja, da ni preučilo dokazne vrednosti nekaterih listin v spisu in da ni preverilo, ali se lahko dokazi, preučeni skupaj, medsebojno utrjujejo, je treba šteti, da je peti del prvega pritožbenega razloga utemeljen.

70 Na podlagi vseh zgornjih preudarkov je treba prvi pritožbeni razlog delno sprejeti.

Drugi pritožbeni razlog

Trditve strank

71 Komisija z drugim pritožbenim razlogom Splošnemu sodišču očita, da je v izpodbijani sodbi na eni strani in sodbah z dne 16. septembra 2013, Roca/Komisija (T-412/10, neobjavljena, EU:T:2013:444, točki 198 in 239); z dne 16. septembra 2013, Villeroy & Boch Austria in drugi/Komisija (T-373/10, T-374/10, T-382/10 in T-402/10, neobjavljena, EU:T:2013:455, točki 289 in 290), in z dne 16. septembra 2013, Duravit in drugi/Komisija (T-364/10, neobjavljena, EU:T:2013:477, točka 324), na drugi podalo protislovne ugotovitve in protislovno obrazložitev.

72 Komisija meni, da čeprav v skladu s sodno prakso Sodišča obveznosti Splošnega sodišča, da obrazloži svoje sodbe, načeloma ni mogoče razširiti do te meje, da se mu naloži obrazložitev rešitve, ki jo je sprejelo v neki zadevi, glede na rešitev iz druge zadeve, ki mu je bila predložena, tudi če se je nanašala na isti sklep, okoliščine obravnavane zadeve izjemoma upravičujejo, da se izpodbijana sodba razveljavi. Komisija namreč trdi, da se štiri sorodne zadeve nanašajo na isti sklep, iste točke obrazložitve tega sklepa in iste dokaze. Po mnenju te institucije bi bile lahko te zadeve združene za izdajo sodbe Splošnega sodišča. Komisija meni, da je v teh okoliščinah Splošno sodišče s tem, da je sporni sklep razglasilo za ničen zgolj v delu, v katerem se je nanašal na eno od tožečih strank na prvi stopnji, napačno uporabilo pravo, ker ni bilo razlogov za tako postopanje.

73 Tožeče stranke na prvi stopnji trdijo, da je drugi pritožbeni razlog Komisije preveč splošen in nejasen, da bi bil dopusten. V izpodbijani sodbi naj nikakor ne bi bilo nedoslednosti. Poleg tega naj bi sprejetje trditev Komisije pripeljalo do tega, da bi bile obsojene na podlagi nedopustnih dokazov in dokazov, ki niso bili del sklopa dokazov, o katerih se je razpravljalo, kar bi pomenilo kršitev pravice do obrambe in zlasti pravice do poštenega sojenja.

Presoja Sodišča

74 Upoštevajoč ugotovitve iz točk 41 in 42 te sodbe, iz katerih v bistvu izhaja, da Splošno sodišče tega, da izjave, ki jih je dala družba Roca v okviru prošnje za prizanesljivost, nimajo nikakršne dokazne vrednosti, ni moglo ugotoviti s sklicevanjem izključno na točko 586 obrazložitve spornega sklepa, ni treba odločiti o drugem pritožbenem razlogu, ki se v bistvu nanaša na protislovnost v obrazložitvi med izpodbijano sodbo ter sodbami z dne 16. septembra 2013, Roca/Komisija (T-412/10, neobjavljena, EU:T:2013:444); z dne 16. septembra 2013, Villeroy & Boch Austria in drugi/Komisija (T-373/10, T-374/10, T-382/10 in T-402/10, neobjavljena, EU:T:2013:455), in z dne 16. septembra 2013, Duravit in drugi/Komisija (T-364/10, neobjavljena, EU:T:2013:477), ki naj bi obstajala, ker Splošno sodišče v izpodbijani sodbi ni ugotovilo, da je s temi izjavami mogoče podkrepiti izjave družbe Ideal Standard in tako dokazati, da sta družbi Allia in Produits Céramiques de Touraine sodelovali pri razpravah o cenah na sestanku združenja AFICS 25. februarja 2004.

75 Ker so bili deli od drugega do petega prvega pritožbenega razloga bodisi v celoti bodisi delno sprejeti, je treba točki 1 in 2 izreka izpodbijane sodbe razveljaviti, ker, prvič, je Splošno sodišče sporni sklep razglasilo za delno ničen, ne da bi v celoti preučilo ta sklep in dokaze, drugič, je Splošno sodišče ugotovilo, da s podkrepitvenim dokazom ni bilo mogoče podkrepiti obstoja določanja cen na sestanku

združenja AFICS 25. februarja 2004, tretjič, Splošno sodišče ni preučilo dokazne vrednosti nekaterih dokazov, ki so omenjeni v spornem sklepu in so vloženi v spis, in četrtič, navedeno sodišče ni preverilo, ali se dokazi, preučeni skupaj, lahko medsebojno utrjujejo. V preostalem se pritožba zavrne.

Nasprotna pritožba

76 Tožeče stranke na prvi stopnji v utemeljitev nasprotne pritožbe navajajo dva razloga, ki se nanašata na točke od 284 do 291 izpodbijane sodbe.

Prvi pritožbeni razlog

Prvi del prvega pritožbenega razloga

– Trditve strank

77 Tožeče stranke na prvi stopnji trdijo, da je Splošno sodišče s tem, da ni pravilno uporabilo pravne ureditve glede dopustnosti razlogov in trditev, napačno uporabilo pravo. Tožeče stranke na prvi stopnji zlasti menijo, da je navedeno sodišče napačno ugotovilo, da trditev v zvezi z nezadostnostjo obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007 ni bila dopustna.

78 Glede tega trdijo, da je v sodni praksi zelo redko ugotovljena nedopustnost nekega razloga in da je taka ugotovitev mogoča le, če v utemeljitev zadevnega razloga niso podane nobene trditve. Same pa naj bi navedeno trditev zadostno obrazložile, tako da bi Komisija lahko odgovorila nanjo in bi se poleg tega o tem vprašanju na obravnavi lahko razpravljalo brez zatrjevanja, da je ta trditev preveč nejasna in nenatančna.

79 Poleg tega tožeče stranke na prvi stopnji podredno trdijo, da Splošno sodišče s tem, da je ugotovilo, da je bila ta trditev formulirana abstraktno in ni bila dovolj natančna, da bi bila lahko dopustna, ni obrazložilo, zakaj je odločilo, da te trditve ne bo preizkusilo.

80 Komisija trdi, da prvi del prvega pritožbenega razloga temelji na nepopolnem razumevanju izpodbijane sodbe in na napačni predstavi glede obsega nedopustnosti, ki jo je razglasilo Splošno sodišče.

81 Glede tega ta institucija trdi, da se ta razglasitev nanaša zgolj na točko 158 tožbe, ki so jo vložile tožeče stranke na prvi stopnji, ki je vsebovala splošne navedbe v zvezi s predstavitvijo obtožb proti tožečim strankam na prvi stopnji v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007, medtem ko je Splošno sodišče v točkah od 288 do 290 izpodbijane sodbe vsebinsko preučilo obtožbe proti družbi Pozzi Ginori zaradi njenega sodelovanja na sestankih združenja Michelangelo v Italiji. Tudi če bi se nedopustnost raztezala na del tožbenega razloga v zvezi z Italijo, naj bi bila ta nedopustnost, ker je Splošno sodišče vsebinsko preučilo tožbeni razlog v zvezi z zadevno kršitvijo v tej državi članici, vsekakor brez učinka. Zato Komisija meni, da je izpodbijana sodba glede tega dovolj obrazložena.

– Presoja Sodišča

82 Navesti je treba, da je Splošno sodišče v točki 286 izpodbijane sodbe opozorilo na sodno prakso, v skladu s katero tožbeni razlogi, ki so formulirani abstraktno, ne izpolnjujejo zahtev iz Statuta Sodišča Evropske unije in Poslovnika Splošnega sodišča v zvezi z dopustnostjo.

83 Glede tega je navedeno sodišče v točki 287 izpodbijane sodbe ugotovilo, da trditev tožečih strank na prvi stopnji v zvezi s tem, da naj bi Komisija kršila obveznost pravno zadostne predstavitve očitkov proti njim v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007, ni bila dopustna, ker je bila formulirana abstraktno in ni bila dovolj natančna.

84 Vendar je Splošno sodišče v točkah od 288 do 290 izpodbijane sodbe preizkusilo utemeljenost trditve v zvezi s tem, da naj bi Komisija kršila obveznost pravno zadostne predstavitve očitkov v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007 proti družbi Pozzi Ginori zaradi njenega sodelovanja na sestankih združenja za več proizvodov Michelangelo.

85 Navesti pa je treba, da tožeče stranke na prvi stopnji za utemeljitev trditve v zvezi z napačno uporabo pravne ureditve v zvezi z dopustnostjo razlogov predvsem poskušajo dokazati, da je bila njihova trditev pred Splošnim sodiščem v zvezi z nezadostnim opisom kršitve, storjene v Italiji, dovolj natančna. Vendar je Splošno sodišče, kot je bilo navedeno v prejšnji točki, preizkusilo utemeljenost te trditve.

86 Na podlagi vseh zgornjih preudarkov je treba prvi del prvega pritožbenega razloga zavrniti kot brezpredmeten.

Drugi del prvega pritožbenega razloga

– Trditve strank

87 Tožeče stranke na prvi stopnji v okviru drugega dela prvega pritožbenega razloga menijo, da je Splošno sodišče s tem, da je ugotovilo zadostnost obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007, očitno napačno uporabilo pravo ali, podredno, izkrivilo dejstva.

88 Trdijo, da je Splošno sodišče za presojo tega, ali so informacije, ki morajo biti vsebovane v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, zadostne za zagotovitev pravice do obrambe, uporabilo napačno pravno merilo. Natančneje, Splošno sodišče naj bi napačno ugotovilo, da je bilo dovolj navesti, da se je na sestankih, naštetih v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007, izvajalo „protikonkurenčno ravnanje“, brez natančne navedbe narave tega ravnanja ali kakšne druge podrobnosti. Če bi Splošno sodišče sledilo sodni praksi Sodišča, zlasti sodbi z dne 9. julija 2009, Archer Daniels Midland/Komisija (C-511/06 P, EU:C:2009:433), pa bi sporni sklep v delu, v katerem se nanaša na kršitev v sektorju keramike v Italiji, razglasilo za ničen, ker v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007 podrobnosti v zvezi s tem delom kršitve niso bile dovolj izpostavljene, da bi bila zagotovljena pravica tožečih strank na prvi stopnji do obrambe. Menijo, da je v izpodbijani sodbi uporabljeno merilo v zvezi z minimalno sprejemljivo vsebino obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, ki ne izpolnjuje zahtev glede razumljive sporočitve obtožb v skladu s členom 6 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu (v nadaljevanju: EKČP).

89 Tožeče stranke na prvi stopnji podredno trdijo, da ugotovitev Splošnega sodišča v zvezi z zadostnostjo obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007, ki je vsebovana v točki 289 izpodbijane sodbe, vsekakor pomeni očitno izkrivljanje vsebine spisa. Ta ugotovitev naj bi bila poleg tega v nasprotju z ugotovitvijo Splošnega sodišča v sodbi z dne 16. septembra 2013, Wabco Europe in drugi/Komisija (T-380/10, EU:T:2013:449), v zvezi z zadostnostjo istega odlomka tega obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah.

90 Komisija trdi, da drugi del prvega pritožbenega razloga ni dopusten, ker pomeni nov razlog, ki ni bil navajan na prvi stopnji. Ta institucija zlasti meni, da so tožeče stranke na prvi stopnji pred Splošnim sodiščem trdile, da v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007 ni bilo

navedeno nobeno dejstvo v zvezi z združenjem Michelangelo. V fazi pritožbe pa naj bi trdile, da informacije, ki jih je predložila Komisija v zvezi z „naravo“ protikonkurenčnih ravnanj, niso bile vsebovane v tem obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah, kar naj bi pomenilo nov razlog.

91 Ta institucija trdi, da ta del nikakor ni utemeljen. Meni, da ni potrebno, da je odločba, sprejeta po koncu postopka v zvezi s kršitvijo člena 101(1) PDEU, popolna kopija obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, ki je bilo vročeno v okviru tega postopka, obveznost spoštovanja pravice do obrambe pa da je izpolnjena, če v tej odločbi zadevne osebe niso obtožene drugačnih kršitev od tistih, na katere se nanaša opis možnih kršitev, in če so v njej navedena zgolj tista dejstva, o katerih so se zadevne osebe lahko izjavile.

92 Komisija v zvezi s trditvijo tožečih strank na prvi stopnji, da Splošno sodišče za presojo njihove možnosti za učinkovito obrambo ni uporabilo pravnega merila, postavljenega v sodbi z dne 9. julija 2009, Archer Daniels Midland/Komisija (C-511/06 P, EU:C:2009:433), navaja, da z njo ni mogoče uspeti. Po mnenju te institucije se navedena sodba ne uporabi v obravnavani zadevi, saj tožeče stranke na prvi stopnji ne izpodbijajo tega, da so bile seznanjene s svojim sodelovanjem na sestankih, z datumi zadevnih sestankov in z dokazi, ampak trdijo zgolj, da niso bile seznanjene z „naravo protikonkurenčnih ravnanj“, kar je zelo nejasen pojem, ki ne dokazuje, zakaj obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007 ni zadostno. Ta institucija navaja, da so bila protikonkurenčna ravnanja opisana v točkah 256 in od 393 do 400 tega obvestila, tožeče stranke na prvi stopnji pa so s svojim odgovorom na navedeno obvestilo dokazale, da so razumele „naravo“ protikonkurenčnih ravnanj, tako da naj zatrjevana nezadostnost obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007 ne bi imela nikakršnega vpliva na postopek.

93 Komisija trdi, da v delu, v katerem trditev tožečih strank na prvi stopnji, ki se nanaša na kršitev člena 6 EKČP, temelji na predpostavki, da obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007 ni bilo zadostno, med tem obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah in spornim sklepom ne obstaja bistveno razhajanje, ki bi lahko pomenilo kršitev tega člena.

– Presoja Sodišča

94 Navesti je treba, da je Splošno sodišče v točkah od 288 do 291 izpodbijane sodbe preučilo, ali so elementi v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007, ki se nanašajo na sodelovanje družbe Pozzi Ginori na sestankih združenja Michelangelo, tožečim strankam na prvi stopnji omogočili, da so izvrševale pravico do obrambe, saj so te pred Splošnim sodiščem zatrjevale, da v tem obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah niso bile navedene nobene podrobnosti v zvezi z domnevnim protikonkurenčnim ravnanjem na sestankih združenja Michelangelo.

95 Natančneje, Splošno sodišče je najprej v točki 288 izpodbijane sodbe navedlo, da je preglednica v zvezi s sestanki združenja za več proizvodov Michelangelo, navedena v točki 277 obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007, potrjevala, da je družba Pozzi Ginori sodelovala na sestankih navedenega združenja, na katerih je prišlo do protikonkurenčnih ravnanj, in da so bili pisni dokazi o takem ravnanju navedeni v opombah k tej preglednici. Dalje, v točki 289 izpodbijane sodbe je navedlo, da so se na podlagi pojasnil Komisije v zvezi sodelovanjem družbe Pozzi Ginori na sestankih združenja za več proizvodov Michelangelo, čeprav so bila ta kratka, tožeče stranke na prvi stopnji lahko natančno seznanile z ravnanjem, ki je bilo očitano družbi Pozzi Ginori. Nazadnje, Splošno sodišče je prav tako v točki 289 izpodbijane sodbe navedlo, da je Komisija v točki 277 obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007 navedla naravo očitanih ravnanj, njihovo pogostost, natančen datum, ko so se zgodila, in dokaze, s katerimi je razpolagala. V točki 290 izpodbijane sodbe je ugotovilo, da so elementi v tem obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah zadoščali za to, da so tožeče stranke na prvi stopnji lahko izvrševale pravico do obrambe.

96 Ugotoviti je treba, da tožeče stranke na prvi stopnji zgolj ponavljajo trditve, ki so jih navajale že pred Splošnim sodiščem, in da želijo v resnici doseči, da bi Sodišče opravilo novo presojo narave obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007. To trditev pa je treba v fazi pritožbe zavreči kot nedopustno (glej po analogiji sodbo z dne 12. septembra 2006, Reynolds Tobacco in drugi/Komisija, C-131/03 P, EU:C:2006:541, točka 50 in navedena sodna praksa).

97 Glede dopustnosti trditve, ki se nanaša na kršitev člena 6 EKČP, je treba navesti, da ta trditev temelji na domnevi, da je trditev v zvezi z nezadostnostjo obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007 dopustna.

98 Ker pa po eni strani iz točke 96 te sodbe izhaja, da navedena trditev ni dopustna, in po drugi strani tožeče stranke na prvi stopnji ne navajajo, zakaj naj bi Splošno sodišče kršilo člen 6 EKČP, ampak zgolj na splošno ponavljajo, da vsebina obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007 ni bila v skladu z zahtevami iz tega člena, želijo zadnjenavedene stranke v bistvu doseči, da Sodišče presojo Splošnega sodišča glede zadostnosti tega obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah nadomesti s svojo presojo, ne da bi dokazale kakršno koli izkrivljanje dejstev ali dokazov. Taka trditev pa v fazi pritožbe ni dopustna.

99 Zato je treba drugi del prvega pritožbenega razloga zavreči kot nedopusten.

100 Glede na vse zgornje preudarke je treba prvi razlog iz nasprotne pritožbe delno zavreči kot nedopusten in delno zavrniti kot brezpredmeten.

Drugi pritožbeni razlog

– Trditve strank

101 Tožeče stranke na prvi stopnji z drugim pritožbenim razlogom trdijo, da se je Splošno sodišče pri ugotovitvi, da je obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007, kar zadeva kršitev v sektorju keramike v Italiji, zadostno, oprlo na obrazložitev, ki je protislovna z obrazložitvijo, podano v sodbah v sorodnih zadevah, in da izpodbijane sodbe v zvezi s tem ni ustrezno obrazložilo. Trdijo, da je presoja tega obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, kar zadeva sestanke združenja Michelangelo, v sodbi z dne 16. septembra 2013, Wabco Europe in drugi/Komisija (T-380/10, EU:T:2013:449), protislovna s presojo, ki jo je Splošno sodišče opravilo v izpodbijani sodbi. Tožeče stranke na prvi stopnji menijo, da mora biti obseg obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah enak za vse naslovnike.

102 Ugotovitev Splošnega sodišča naj nikakor ne bi bila dovolj obrazložena, saj naj ne bi bilo mogoče preveriti, zakaj se presoja ravni podrobnosti iz obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007, opravljena v izpodbijani sodbi, razlikuje od presoje, opravljene v sodbi z dne 16. septembra 2013, Wabco Europe in drugi/Komisija (T-380/10, EU:T:2013:449).

103 Komisija meni, da bi bila domnevna nezadostnost obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007, če bi bila izkazana, zajeta z izkrivljanjem vsebine spisa; ker pa tožeče stranke na prvi stopnji niso dokazale očitnega izkrivljanja, ampak želijo doseči, da bi Sodišče ponovno preučilo točko 288 izpodbijane sodbe, ta trditev v fazi pritožbe ni dopustna.

104 Poleg tega ta institucija v zvezi s trditvijo tožečih strank na prvi stopnji, da obstaja nedoslednost med izpodbijano sodbo in sodbo z dne 16. septembra 2013, Wabco Europe in drugi/Komisija (T-380/10, EU:T:2013:449), trdi, da Splošno sodišče rešitve, ki jo poda v eni zadevi, načeloma ni dolžno obrazložiti glede na rešitev, ki jo poda v drugi zadevi, tudi če se nanašata na isto odločbo.

105 Komisija meni, da gre vsekakor v teh dveh zadevah za različna vprašanja, in sicer iz dveh razlogov. Prvič, v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 16. septembra 2013, Wabco Europe in drugi/Komisija (T-380/10, EU:T:2013:449), je šlo za možnost, da se molk razlaga kot priznanje protikonkurenčnega ravnanja, ne pa za zadostnost obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 26. marca 2007. Drugič, družba Pozzi Ginori se ni odločila za molk glede trditev v zvezi s sestanki združenja Michelangelo v Italiji, družba Wabco Europe pa se je odločila drugače in je Splošno sodišče moralo presojati pomen tega molka. Komisija dodaja, da to, da je Splošno sodišče morebiti storilo napako v sodbi z dne 16. septembra 2013, Wabco Europe in drugi/Komisija (T-380/10, EU:T:2013:449), nikakor ne upravičuje, da se to napako razširi na obravnavano zadevo.

106 Komisija meni, da tožeče stranke na prvi stopnji niso navedle nobenega dodatnega dokaza, ki bi ga predložile, če bi bila „narava protikonkurenčnih ravnanj“, do katerih je prišlo med sestanki združenja Michelangelo, pojasnjena. V teh okoliščinah trditve tožečih strank na prvi stopnji temeljijo na domnevah in niso utemeljene, če pa bi bila ugotovljena napačna uporaba prava, naj zaradi nje ne bi bilo treba razglasiti ničnosti spornega sklepa v delu, v katerem se nanaša na italijanski trg.

– Presoja Sodišča

107 Iz sodne prakse Sodišča izhaja, da obveznosti Splošnega sodišča, da obrazloži svoje sodbe, načeloma ni mogoče razširiti do te meje, da se mu naloži obrazložitev rešitve, ki jo je sprejelo v neki zadevi, glede na rešitev iz druge zadeve, ki mu je bila predložena, tudi če se je nanašala na isto odločbo. Glede tega je Sodišče že razsodilo, da če se naslovnik odločbe odloči vložiti ničnostno tožbo, sodišče Unije odloča le o delih odločbe, ki se nanašajo na naslovnika. Nasprotno deli, ki se nanašajo na druge naslovnike, razen v posebnih okoliščinah ne spadajo v predmet spora, ki ga mora sodišče Unije rešiti (glej sodbo z dne 11. julija 2013, Team Relocations in drugi/Komisija, C-444/11 P, neobjavljena, EU:C:2013:464, točka 66 in navedena sodna praksa).

108 Zato je treba trditev tožečih strank na prvi stopnji, ki se nanaša na domnevno protislovnost med izpodbijano sodbo in sodbo z dne 16. septembra 2013, Wabco Europe in drugi/Komisija (T-380/10, EU:T:2013:449), zavrniti.

109 Drugi razlog iz nasprotne pritožbe je zato treba zavrniti kot neutemeljen.

110 Nasprotno pritožbo je posledično treba v celoti zavrniti.

Tožba pred Splošnim sodiščem

111 V skladu s členom 61, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije Sodišče v primeru, da je pritožba utemeljena, razveljavi odločitev Splošnega sodišča. Nato lahko bodisi samo dokončno odloči v zadevi, kadar stanje postopka to dovoljuje, bodisi zadevo vrne v razsojanje Splošnemu sodišču.

112 Zlasti ker Splošno sodišče ni celovito preučilo dokazov, stanje postopka ne omogoča dokončne odločitve o sporu.

113 Zadevo je zato treba vrniti v razsojanje Splošnemu sodišču.

Stroški

114 Ker je treba zadevo vrniti v razsojanje Splošnemu sodišču, se odločitev o stroških tega pritožbenega postopka pridrži.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1. **Točki 1 in 2 izreka sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 16. septembra 2013, Keramag Keramische Werke in drugi/Komisija (T-379/10 in T-381/10, EU:T:2013:457), se razveljavita.**

2. **V preostalem se pritožba zavrne.**

3. **Nasprotna pritožba se zavrne.**

4. **Zadeva se vrne v razsojanje Splošnemu sodišču Evropske unije, kar zadeva del sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 16. septembra 2013, Keramag Keramische Werke in drugi/Komisija (T-379/10 in T-381/10, EU:T:2013:457), ki je bil s to sodbo razveljavljen.**

5. **Odločitev o stroških se pridrži.**

Podpisi